

رابطه ابعاد انگیزش کلر با ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران

شهرزاد سراوانی^۱، حسن میرزا حسینی^۲، مجید زرغام حاجبی^۴

^۱ گروه روانشناسی تربیتی، پردیس علوم و تحقیقات قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

کد ارکید: 0000-0002-0939-5139

^۲ گروه روانشناسی تربیتی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

^۳ گروه روانشناسی بالینی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

^۴ گروه روانشناسی تربیتی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره ششم شماره اول بهار و تابستان ۹۸ صفحات ۲۲-۳۲.

چکیده

مقدمه و هدف: نظام تعلیم و تربیت هر جامعه زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آن جامعه به‌شمار می‌رود و از طرفی دانشجویان پزشکی به عنوان پزشکان آینده در نظام سلامت کشور نقش مهمی ایفا خواهند نمود، لذا اهمیت شناخت بهتر روابط متقابل ابعاد انگیزشی آنان با ویژگی‌های شخصیتی‌شان جهت ارتقا برنامه‌های آموزشی ضروری است. هدف این پژوهش نیز بررسی رابطه ابعاد انگیزش با ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران بود.

روش‌ها: این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ بودند که تعداد ۴۱۲ نفر به‌عنوان نمونه به‌صورت طبقه‌ای خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه‌های انگیزش کلر (Keller Inventory) و شخصیت نئو (NEO-Five Factor Inventory) بود. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS با روش‌های آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد بین مؤلفه‌های انگیزش، دو مؤلفه‌ی توجه و ارتباط دارای رابطه منفی و معنادار با ویژگی روان‌رنجوری شخصیت هستند. همچنین هر چهار مؤلفه انگیزش دارای ارتباط مثبت و معنادار با تجربه‌پذیری و برون‌گرایی و باوجدان بودن هستند. علاوه بر این، تنها مؤلفه‌های توجه، ارتباط و اعتماد از متغیر انگیزش با مؤلفه‌ی توافق‌پذیری از متغیر شخصیت ارتباط مثبت و معنادار داشتند.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت که در ایجاد، تداوم یا کاهش انگیزش در افراد، ویژگی‌های شخصیتی نقش بارزی دارند؛ بنابراین برای افزایش انگیزش در افراد به‌خصوص در زمینه پیشرفت تحصیلی لازم است آموزش‌ها، متناسب با ویژگی‌های شخصیتی هر فرد صورت گیرد.

کلیدواژه‌ها: انگیزش، دانشجویان، ویژگی‌های شخصیت.

نویسنده مسئول:

حسن میرزا حسینی.

گروه روانشناسی بالینی، واحد قم.

دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

کد ارکید:

0000-0002-0869-3150

پست الکترونیکی:

Mirzahoseini.hasan@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۷/۰۲/۱۷ اصلاح نهایی: ۹۷/۰۸/۱۲ پذیرش مقاله: ۹۷/۰۲/۳۱

ارجاع: سراوانی شهرزاد، میرزا حسینی حسن، زرغام حاجبی مجید. رابطه ابعاد انگیزش کلر با ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران. راهبردهای

توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۹۸؛ ۶(۱): ۲۲-۳۲.

مقدمه

روانشناسان به دلیل ارتباط موثر انگیزش با یادگیری، مهارت و رفتار، توجه به انگیزش را بیش از پیش ضروری می‌دانند (۱). انگیزش نیروی محرکه‌ی ارضای نیازها، عامل اشتیاق، پشتکار و

محیط آموزشی وابسته است. برنامه‌ی آموزشی هر قدر کامل باشد، در صورتی که از مسائل انگیزشی در آن غفلت شده باشد مؤثر و کارساز نخواهد بود. با این‌که انگیزش فراگیران یکی از مؤثرترین عوامل در کارایی برنامه‌های آموزشی است لیکن جزء مغفول‌ترین عوامل در برنامه‌های آموزشی است (۱۱).

از متغیرهای مهمی که می‌تواند در ایجاد انگیزش یا کاهش آن و همچنین پیشرفت تحصیلی نقش داشته باشد، ویژگی‌های شخصیت می‌باشد. شخصیت جنبه‌ای از حیات انسان است که امکان پیش‌بینی این-که آدمی در اوضاع و احوال معین چه رفتاری از خود نشان خواهد داد را فراهم می‌سازد (۱۲). صاحب‌نظران تعاریف گوناگونی از شخصیت ارائه داده‌اند اما تعریفی که تقریباً مورد توافق همگان قرار دارد، شخصیت را الگوهای معینی از رفتار و شیوه‌های تفکر می‌داند که تعیین‌کننده‌ی نحوه‌ی سازگاری شخص با محیط است (۱۳). شخصیت هر فرد، اصلی‌ترین بُعد ساختار روانشناختی اوست که به شکل‌گیری سبک زندگی وی کمک می‌کند. همچنین شخصیت حوزه بسیار گسترده‌ای است، زیرا شخصیت خود موضوعی است پیچیده و دارای ابعاد و جنبه‌های گوناگونی است. شخصیت باعث تفاوت کل افراد از همدیگر می‌شود. اما این تفاوت‌ها فقط در بعضی ویژگی‌ها و خصوصیات است. به عبارت دیگر افراد در خیلی از ویژگی‌های شخصیتی به همدیگر شباهت دارند. بنابراین شخصیت را می‌توان از این جهت که چگونه مردم با هم متفاوت هستند و از جهت این‌که در چه چیزهایی به هم شباهت دارند بررسی کرد. اصطلاح ویژگی

تمایل به دستیابی به اهداف است. ایجاد و تحریک انگیزش یکی از مهم‌ترین و برجسته‌ترین وظایف رهبران آموزشی و مسئولان سطوح مختلف است (۲). توانایی ایجاد انگیزش یکی از شایستگی‌های است که مسئولان باید در کلیه سطوح از آن بهره‌مند باشند (۳). انگیزش ابزار اساسی تنظیم رفتار است (۴) به‌طوری‌که هدایت، جهت‌دهی، برنامه‌ریزی و اجرای هدفمند فرایندهایی در طول زمان، می‌تواند در تحریک انگیزش مؤثر باشد (۲). انگیزش باعث فعالیت و یادگیری و تغییر رفتار می‌شود (۵). در صورت فقدان انگیزش پرجاذبه‌ترین و سودمندترین آموزش‌ها بی‌نتیجه و بی‌حاصل خواهد بود (۶). محققان نیز رابطه معناداری را بین انگیزش و دستیابی به اهداف آموزشی گزارش داده‌اند (۷). نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که دستیابی به اهداف در افراد با کمبود انگیزش کافی، ممکن نمی‌باشد (۸). از یک سو استقلال عمل، ارتباط مؤثر و رضایت از عوامل مؤثر بر انگیزش است و حمایت، مشارکت در فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در ارتقای انگیزش مؤثرند (۹) و از طرفی دیگر انگیزش در جهت و شدت رفتار افراد منعکس می‌شود به‌طوری‌که اکثر دست‌اندرکاران آموزش اذعان دارند که بین پیشرفت تحصیلی و انگیزش یادگیری رابطه‌ای مستقیم وجود دارد و بسیار مشاهده شده که با وجود فراهم بودن تمام شرایط آموزشی مانند کلاس، کتاب، استاد و امثال این موارد، باز هم یادگیری آن‌چنان‌که باید، اتفاق نمی‌افتد (۱۰). بنابراین بدون شک انگیزش یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در یادگیری است و به عواملی مانند شخصیت و توانایی فراگیران، ویژگی‌های تکالیف، مشوق‌ها و عوامل

شخصیتی به جنبه خاصی از کل شخصیت آدمی اطلاق می‌شود. راجرز شخصیت را یک خویشتن سازمان یافته‌ی دایمی که محور تمام تجربه‌های وجودی است تعریف کرده است و واتسون شخصیت را مجموعه سازمان‌یافته‌ای از عادات می‌پنداشت و زیگموند فروید عقیده داشت که شخصیت از نهاد، خود و فراخود ساخته شده است (۱۴).

همچنین مطالعات نشان داده‌اند که هر قدر آموزش با ویژگی‌های شخصیتی فراگیر ارتباط بیشتری داشته باشد، انگیزه یادگیری وی نیز بیشتر می‌شود و موجب افزایش یادگیری او خواهد شد. در همین راستا از تحقیق Burnam و همکاران با عنوان "آیا کمال گرایی سازگارانه و انگیزش خودمختارانه باعث کاهش اهمال کاری تحصیلی می‌شوند؟" این نتایج به دست آمد که به‌طور خاص، دانش‌آموزانی که در توانایی خود برای موفقیت تردید داشتند، اشتباهات را به عنوان نشانه‌ای از شکست نامیدند و استانداردهای شخصیتی بالا را تعیین نکردند و احتمال بیشتر داشت که گزارش دهند که رفتار اهمال کاری آن‌ها مشکل ساز است. علاوه بر این، افرادی که در انگیزش خود بیشتر سازمان یافته بودند و به خودی خود متعهد بودند (دارای ویژگی مسئولیت پذیری بودند)، کمتر احتمال داشت که اهمال کاری کنند. در نهایت، افرادی که انگیزش خودتنظیمی قوی‌تری داشتند به احتمال کمتر اهمال کاری می‌کنند و احتمال بیشتری دارد به پیشرفت تحصیلی بالاتر دست یابند زیرا هم استانداردهای شخصی بالا و هم انگیزش بالایی برای دستیابی به آن دارند (۱۵). Schartz و همکاران

نیز مطالعه‌ای با عنوان "بررسی روابط متقابل مشخصات دانشجویان و مدل انگیزشی کلر در یک دوره تلفیقی یادگیری دیجیتالی"، با هدف بررسی انگیزش دانشجویان در یک دوره یادگیری دیجیتال تلفیقی و ارتباط آن با ویژگی‌های دانشجویان انجام دادند که ارتباط معنادار بین اعتماد به نفس و رتبه علمی، بین دانشجویان سال بالایی و دانشجویان جدیدالورود مشاهده شد. دانشجویان سال بالاتر نمره اعتماد به نفس بالاتری نسبت به دانشجویان سال اول به‌طور متوسط گزارش کردند. در دیگر ویژگی‌های آن‌ها روابط قابل توجهی مشاهده نشد (۱۶). خدایپناهی و همکاران به بررسی تعامل بین شخصیت و سبک‌های فراانگیزشی پرداختند. آن‌ها در این مطالعات با قرار دادن سبک‌های فراانگیزشی به‌عنوان متغیری واسطه‌ای به ایجاد مدلی ساختاری از شخصیت و سبک‌های فراانگیزشی در ارتباط با عملکرد و هیجان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که تعامل دوسویه شخصیت و سبک‌های فراانگیزشی، می‌توانند به‌طور معنی‌داری هیجان و عملکرد را پیش‌بینی نماید (۱۷). غفوری آثار و همکاران در تحقیقی با عنوان "سهم هوش هیجانی، ویژگی‌های شخصیتی و عوامل جمعیتی با میانجیگری انگیزش پیشرفت در تبیین خلاقیت دانش‌آموزان دوره متوسطه" نشان دادند که هوش هیجانی با خلاقیت رابطه مثبت معنادار دارد و از ابعاد ویژگی‌های شخصیتی، برونگرایی و انعطاف‌پذیری با خلاقیت رابطه مثبت معنادار، روان‌نژندی با خلاقیت رابطه منفی و معنادار دارد. همچنین بین ابعاد دلیزیر بودن و مسئولیت‌پذیری با خلاقیت رابطه وجود ندارد.

همچنین این پژوهش نشان داد بین انگیزش پیشرفت و خلاقیت رابطه مثبت معنادار وجود دارد (۱۸).

با توجه به شواهد موجود مبنی بر این که نظام تعلیم و تربیت هر جامعه زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آن جامعه به‌شمار می‌رود و با توجه به نقش مهمی که دانشجویان پزشکی به عنوان پزشکان و درمانگران آینده در نظام سلامت کشور ایفا خواهند نمود، اهمیت شناخت بهتر روابط متقابل ابعاد انگیزش با ویژگی‌های شخصیتی جهت ایجاد و ارتقا و بهبود برنامه آموزشی کشور ضروری به نظر می‌رسد؛ لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال می‌باشد: آیا بین ابعاد انگیزش با ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران رابطه‌ای وجود دارد؟

روش‌ها

این مطالعه توصیفی، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه اعم از دانشکده پزشکی و پردیس بین‌الملل دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ بود که تعداد ۴۱۲ نفر از دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران به‌عنوان نمونه پژوهش به‌صورت طبقه‌ای خوشه‌ای انتخاب شدند. به این ترتیب که ابتدا اطلاعات مربوط به تعداد کلاس‌های علوم پایه سه سال ورودی ۹۴، ۹۵ و ۹۶ از دانشکده پزشکی و پردیس بین‌الملل دریافت شد. سپس با توجه به این که در هر سال ورودی رشته پزشکی هشت کلاس بود که سه کلاس از شش کلاس دانشکده پزشکی و یک کلاس

از دو کلاس پردیس بین‌الملل به‌صورت تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. معیارهای ورود به نمونه شامل: مشغول به تحصیل بودن، انتقالی یا مهمانی از سایر دانشگاه‌ها، و معیارهای خروج از نمونه شامل: اخراج، انصراف، عدم مراجعه دانشجو برای ثبت نام، داشتن ملیتی غیر از ملیت ایرانی، تمایل نداشتن دانشجو به شرکت در پژوهش و یا انصراف وی از ادامه‌ی شرکت در پژوهش در هر مرحله از پژوهش بود. در این پژوهش، جهت جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

۱- پرسشنامه انگیزشی Keller: برای بررسی ابعاد انگیزش یادگیری دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران از پرسشنامه پایا و روا که براساس مدل انگیزشی Keller توسط سلطانی عربشاهی و همکاران تهیه شده بود استفاده گردید. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال است که با ۴ محور براساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالف امتیازبندی شده و روایی آن با روایی محتوای و پایایی آن با بازآزمون به فاصله ۱۰ روز و با $(r=0.89, p=0.001)$ و همسانی درونی آن با آلفای کرونباخ با 0.83 تایید گردیده است (۱۹).

۲- پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی NEO: در این مطالعه جهت بررسی ویژگی‌های شخصیتی از پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو NEO-Five Factor Inventory فرم کوتاه که توسط Costa & McCrae (۱۹۸۵) تهیه شده و حاوی ۶۰ سوال بود استفاده شد. این پرسشنامه عوامل پنج‌گانه شخصیت: روان‌نژندی، برونگرایی، انعطاف‌پذیری، دلبذیر بودن، و مسئولیت‌پذیری (باوجدان بودن) را با ۱۲ سوال می‌سنجد و با مقیاس پنج‌گزینه‌ای

لیکرت از (کاملاً مخالفم = ۰ تا کاملاً موافقم = ۴) امتیازبندی می‌شود. روایی مطالعه با روایی محتوایی و پایایی آن با استفاده از روش آزمون بازآزمون به فاصله ۳ ماه برای عوامل روان‌نژندی، توافق‌پذیری، انعطاف‌پذیری و وظیفه‌شناسی به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۰ و ۰/۷۹ به دست آمده است، در این مطالعه استفاده شد (۲۰)؛ (۲۱). همبستگی بین فرم کوتاه و فرم بلند از ۰/۷۵ برای باوجدان بودن تا ۰/۸۹ برای روان‌نژندی متغیر بود. روایی همگرا و افتراقی نشان دادند که فرم کوتاه، پنج عامل اصلی شخصیت را با دقت کمتری نسبت به فرم بلند می‌سنجد. اعتبار بازآزمایی در دامنه‌ای بین ۰/۸۶ تا ۰/۹۰ قرار داشت. هم‌چنین همسانی درونی زیرمقیاس‌ها در نمونه مورد مطالعه از ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ متغیر بود (۲۲).

برای انجام این پژوهش، پژوهشگر پس از اخذ تأییدیه از کمیته اخلاق و اخذ معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی قم و اخذ مجوز اجرای پژوهش از دانشگاه علوم پزشکی ایران و اخذ مجوزهای لازم از آموزش دانشکده پزشکی و پردیس خودگردان دانشگاه علوم پزشکی ایران مبادرت به نمونه‌گیری از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران نمود. سپس پرسشنامه‌ها به تمامی دانشجویان کلاس‌های منتخب که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند جهت تکمیل، توزیع گردید و پژوهشگر پس از بیان اهداف پژوهش و اطمینان دادن از محرمانه بودن اطلاعات پرسشنامه‌ها، در مورد ابزار گردآوری اطلاعات توضیحات لازم را به دانشجویان ارائه داد. پرسشنامه‌های تکمیل شده در همان روز از واحدهای مورد پژوهش جمع‌آوری

شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا داده‌ها در نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ وارد شد و سپس مورد پالایش قرار گرفت. برای توصیف و تحلیل داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) به وصف داده‌ها پرداخته شد. با استفاده از آمار استنباطی (ماتریس همبستگی) داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت انجام کلیه آزمون‌ها خطا ۰/۰۵ (سطح اطمینان ۹۵ درصد) در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

همان‌طور که در جدول (۱) مشاهده می‌شود و با توجه به نمرات میانگین (و انحراف معیار) که توسط کل دانشجویان پزشکی تحت مطالعه کسب شده است، بیشترین میانگین (و انحراف معیار) در بین مؤلفه‌های شخصیت مربوط به باوجدان بودن ۳۲،۳۲ (و ۷،۱۸۲)، و در بین مؤلفه‌های انگیزش کلر مربوط به رضایت ۲۰،۸۷ (و ۳،۴۴۴) می‌باشد.

همان‌طور که جدول (۲) نشان می‌دهد، بین مؤلفه‌های شخصیت همبستگی بالایی وجود ندارد. بدین معنی که هر کدام از آن‌ها، مؤلفه‌ای خاص از شخصیت را می‌سنجد.

همان‌طور که جدول (۳) نشان می‌دهد، بین مؤلفه‌های انگیزش کلر همبستگی بالایی وجود ندارد. هر کدام از مؤلفه‌ها، بعد خاصی از انگیزش را می‌سنجد.

همان‌طور که جدول (۴) نشان می‌دهد که در بین مؤلفه‌های انگیزش، دو مؤلفه‌ی توجه و ارتباط دارای رابطه منفی و معنادار با مؤلفه‌ی روان‌نژندی شخصیت دارند. هم‌چنین هر چهار مؤلفه انگیزش دارای ارتباط مثبت و معنادار با تجربه‌پذیری و

برونگرایی و باوجدان بودن هستند ولیکن تنها مؤلفه‌های توجه، ارتباط و اعتماد انگیزش با مؤلفه‌ی توافق‌پذیری شخصیت ارتباط مثبت و معنادار دارند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار مؤلفه‌های شخصیت و انگیزش کلر در دانشجویان پزشکی تحت مطالعه

متغیر	مؤلفه	میانگین (انحراف معیار)
شخصیت	روان‌نژندی	۲۱,۱۸ (۷,۷۸۰)
	تجربه‌پذیری	۲۸,۹۰ (۶,۹۳۲)
	برونگرایی	۲۷,۵۲ (۵,۵۳۵)
	توافق‌پذیری	۲۹,۶۹ (۵,۹۵۱)
	باوجدان بودن	۳۲,۳۲ (۷,۱۸۲)
انگیزش	توجه	۱۹,۲۵ (۳,۹۰۶)
	ارتباط	۲۰,۸۰ (۳,۵۷۳)
	اعتماد	۱۸,۹۸ (۳,۸۴۴)
	رضایت	۲۰,۸۷ (۳,۴۴۴)

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌های شخصیت در دانشجویان پزشکی تحت مطالعه

روان‌نژندی	تجربه‌پذیری	برونگرایی	توافق‌پذیری	باوجدان بودن
۱				
۰,۴۷۶ ^{***}	۱			
۰,۰۰۱	۰,۰۸۷	۱		
۰,۲۸۵ ^{***}	۰,۳۲۰ ^{***}	۰,۰۸۳	۱	
۰,۳۹۶ ^{***}	۰,۳۷۲ ^{***}	۰,۰۳۳	۰,۲۵۰ ^{***}	۱

*** - ضریب همبستگی در سطح خطای ۰/۰۱ معنی‌دار شده است.

جدول ۳. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌های انگیزش کلر در دانشجویان پزشکی تحت مطالعه

توجه	ارتباط	اعتماد	رضایت
۱			
۰,۵۴۰ ^{***}	۱		
۰,۶۳۱ ^{***}	۰,۵۸۲ ^{***}	۱	
۰,۵۴۵ ^{***}	۰,۶۹۶ ^{***}	۰,۶۳۶ ^{***}	۱

*** - ضریب همبستگی در سطح خطای ۰/۰۱ معنی‌دار شده است.

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌های شخصیت و انگیزش کلر در دانشجویان پزشکی تحت مطالعه

روان‌نژندی	تجربه‌پذیری	برونگرایی	توافق‌پذیری	باوجدان بودن
۰,۱۳۸ ^{***}	۰,۲۰۵ ^{***}	۰,۱۵۹ ^{***}	۰,۱۶۶ ^{***}	۰,۱۷۳ ^{***}
۰,۱۲۲ [°]	۰,۲۴۵ ^{***}	۰,۱۱۵ [°]	۰,۲۱۱ ^{***}	۰,۲۲۶ ^{***}
۰,۰۸۳	۰,۲۰۹ ^{***}	۰,۱۰۰ [°]	۰,۱۰۷ [°]	۰,۱۷۳ ^{***}
۰,۰۲۹	۰,۱۲۵ [°]	۰,۱۰۴ [°]	۰,۰۹۰	۰,۱۸۴ ^{***}

*** - ضریب همبستگی در سطح خطای ۰/۰۵ معنی‌دار شده است.

*** - ضریب همبستگی در سطح خطای ۰/۰۱ معنی‌دار شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مطالعه تفاوت معنادار بین برخی ابعاد ویژگی‌های شخصیت با ابعاد انگیزش کلر در دانشجویان دیده شد. این نتایج با نتایج شکیا و همکاران همسو است. آن‌ها نتیجه گرفتند تیپ روانشناختی، تمایلات افراد را در توجه، دریافت، پردازش و تصمیم‌گیری اطلاعات مشخص می‌کند و این می‌تواند ارائه دهنده‌ی الگوی جامعی از پویایی ذهن فرد در زندگی او باشد (۲۳). متفاوت بودن ابزار سنجش و ویژگی‌های آن می‌تواند عدم مقایسه نتایج را توجیه کند. تحقیقاتی که رابطه‌ی صفات شخصیتی و انگیزش را بررسی کرده‌اند، با ابزارهای متفاوتی انجام شده و جنبه‌های گوناگونی از این متغیرها را به صورت پراکنده گزارش کرده‌اند. این پراکندگی مقایسه نتایج و رسیدن به یک نتیجه‌گیری کلی را دشوار می‌کند. با این وجود به نظر می‌رسد باز هم یک الگوی کلی از روابط استنباط‌پذیر باشد. این الگوی روابط در راستای نتایج این پژوهش با قدری احتیاط می‌تواند نشانه تداعی ابعاد انگیزش کلر با صفات شخصیتی باوجدان بودن (وظیفه‌شناسی)، تجربه‌پذیری و برونگرایی باشد که احتمالاً بتوان این تداعی ابعاد را به‌وضوح در دانشجویان پزشکی مشاهده کرد. در تحقیق McGeown و همکاران وجود رابطه مثبت باوجدان بودن (وظیفه‌شناسی) با انگیزش پیشرفت و همچنین وجود رابطه منفی آن با روان‌نژندی و برونگرایی و نیز وجود رابطه تجربه‌پذیری با سبک معنایی همگی گویایی الگوی خاصی از رابطه بین صفات شخصیتی و انگیزش تحصیلی است که همسو با نتایج این مطالعه هست (۲۴). همچنین نتایج این مطالعه همسو با نتایج

مطالعات Donche و همکاران می‌باشد. از جمله یافته‌های تحقیق آن‌ها این بود که صفت شخصیت وظیفه‌شناسی با انگیزش پیشرفت همبستگی بالایی دارد. بنا به نتایج این تحقیق، وظیفه‌شناسی همچنان یک پیش‌بینی کننده‌ی باثبات و مثبت موفقیت تحصیلی است. همچنین آن‌ها بین صفت تجربه‌پذیری و سبک معنایی رابطه مثبتی مشاهده کردند و بین سبک جهت نیافته با ترس منفی از شکست، برونگرایی و روان‌نژندی رابطه منفی مشاهده کردند (۲۵). در همین راستا، یافته‌های حضرتی و همکاران نیز نشان داد که تجربه‌پذیری، وظیفه‌شناسی و برونگرایی از عامل‌های شخصیتی مرتبط با مسایل آموزشی هستند (۲۶). De Feyter و همکاران هم به این نتیجه رسیدند که باوجدان بودن (وظیفه‌شناسی) به‌طور غیرمستقیم از طریق انگیزش تحصیلی تأثیرات آموزشی دانشگاهی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۷). همچنین در راستای دلایل نظری، شواهد پژوهشی زیادی نیز در رابطه انگیزش و شخصیت وجود دارد. از جمله دلایلی که چرا شخصیت باید با انگیزش مرتبط باشد یکی وجود شواهد تحقیقاتی مبنی بر این است که دانشجویان یا به صورت درونی یا به صورت بیرونی برانگیخته می‌شوند و دیگر این‌که دانشجویان در سبک‌های یادگیری‌شان تفاوت‌های فردی دارند. تفاوت‌های فردی افراد ریشه در شخصیت آن‌ها دارد و از آن‌جا که دانشجویان ویژگی‌های شخصیتی خود را همراه خود به کلاس درس می‌آورند، از این‌رو شخصیت آنان می‌تواند منبع توسعه، رشد و پیشرفت و یا منبع سایر

مشکلات اجتناب ناپذیر تحصیلی باشد (۲۸). مؤثرترین قلمرو مقیاس‌های شخصیت تقابل سازگاری (ثبات هیجانی) با روان‌نژندی (ناسازگاری) است. مردان و زنان با نمره بالا در روان‌نژندی مستعد داشتن عقاید غیر منطقی هستند و کمتر قادر به کنترل تکانش‌های خود بوده و خیلی ضعیف‌تر از دیگران با مسائل کنار می‌آیند. به همین دلیل منطقی به نظر می‌رسد که هر چهار مؤلفه انگیزش در دانشجویان رشته پزشکی دارای ارتباط منفی با مؤلفه‌ی روان‌نژندی باشند.

توافق‌پذیری بودن بُعدی از تمایلات بین فردی است. یک فرد دلپذیر اساساً نوع دوست است، او نسبت به دیگران همدردی کرده و مشتاق است که کمک کند و باور دارد که دیگران نیز متقابلاً کمک کننده هستند. به همین دلیل وجود ارتباط این صفت با مؤلفه‌های توجه، ارتباط و اعتماد از متغیر انگیزش در دانشجویان پزشکی دور از ذهن نیست.

باوجدان بودن (وظیفه‌شناسی و مسئولیت‌پذیری) توصیف‌کننده و تسهیل‌کننده رفتار تکلیف محور و هدف محور است. وظیفه‌شناسی ویژگی‌هایی هم‌چون تفکر قبل از عمل، به تأخیراندازی ارضای خواسته‌ها، رعایت قوانین و هنجارها و سازمان‌دهی و اولویت‌بندی تکالیف را دربرمی‌گیرد؛ هم‌چنین به مفهوم قدرت طرح‌ریزی خیلی فعال، سازمان‌دهی و انجام وظایف محوله به نحو مطلوب نیز است. تفاوت‌های فردی در این موارد اساس باوجدان بودن است. فرد با وجدان هدفمند، با اراده و مصمم است. Diegman این حیطة را به نام «تمایل به موفقیت» نامیده‌اند و نشان داد که نمره بالا در مؤلفه‌ی باوجدان بودن با موفقیت شغلی و تحصیلی همراه

است و نمره پایین در این ویژگی موجب می‌شود که فرد از باریک بینی لازم و دقت زیاد اجتناب کند. بنابراین ارتباط مثبت و معنادار ویژگی باوجدان بودن با هر چهار مؤلفه‌ی انگیزش خصوصاً توجه و ارتباط دارای توجیه منطقی و معقول می‌باشد. از آن‌جایی‌که ویژگی باوجدان بودن یک جنبه از آن چیزی است که منش نامیده می‌شود به‌همین دلیل ارتباط مثبت و معنادار این ویژگی با مؤلفه‌های اعتماد و اطمینان قابل توجیه است به نحوی که افراد با نمره بالا در ویژگی باوجدان بودن، افرادی دقیق، خوش‌خلق، و مطمئن هستند اما افراد با نمرات پایین در همین خصیصه در به‌کارگیری اصول اخلاقی و جلب اعتماد و رضایت تلاش نمی‌کنند که این با نتایج Anderson و همکاران همسو می‌باشد (۲۹).

محدودیت‌ها

در مورد محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

- این تحقیق تنها در دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه انجام شد.
- این تحقیق تنها در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شده است.
- این تحقیق تنها در مقطع علوم پایه انجام شده است و دیگر مقاطع رشته پزشکی را دربر نمی‌گیرد.
- ضرورت پژوهش‌هایی از قبیل پژوهش حاضر، به تازگی مورد توجه قرار گرفته است. ادبیات پژوهشی در حیطة طراحی انگیزشی آموزشی کلر به حد پژوهش‌های بین رشته‌ای و کاربردی نرسیده است. این موضوع یعنی عدم وجود

این مطالعه با در نظر گرفتن اثر واسطه‌ای، تعدیل‌کنندگی و یا مخدوش‌کنندگی سایر عوامل، انجام این مطالعه با توجه به سایر مؤلفه‌های مطرح در این زمینه اشاره نمود.

▪ پرسشنامه طراحی انگیزشی آموزشی کلر این قابلیت را دارد که فرصت‌های کاری بسیار زیادی را برای روان‌شناسان تربیتی فراهم آورد.

سپاسگزاری

با تشکر از کلیه دانشجویان و اساتید و پرسنل عزیز دانشگاه علوم پزشکی ایران به پاس حمایت‌های علمی ارزشمندشان که در انجام این مطالعه مرایاری کردند.

پیشینه پژوهشی در ایران، محدودیت پیشینه پژوهشی در خارج ایران و نیز محدودیت دسترسی به این منابع، یافتن منابع لازم برای مقایسه نتایج این پژوهش را به شدت مشکل ساخته بود.

پیشنهادات

- انجام این مطالعه به صورت طولی و مقایسه‌ای بین دانشجویان رشته‌ها و مقاطع و دانشگاه‌های مختلف پیشنهاد می‌شود.
- پیشنهادات هم‌راستا با این موضوع پژوهش که سبب گسترش هرچه بیشتر دامنه یافته‌ها و نتایج این تحقیق گردد، می‌توان در مواردی مانند انجام این مطالعه در سایر گروه‌های دانشجویی، انجام

References

- 1-Pingetch P, Shonk D. Motivation in education (theory, research, and applications) Tehran: Elm; 2016.
- 2-Naile I, Selesho JM. The role of leadership in employee motivation. Mediterranean Journal of Social Sciences. 2014;5(3):175.
- 3-Lussier RN, Kimball DC. Applied sport management skills: Human Kinetics; 2009.
- 4-Olusola O. Intinsic motivation, job satisfaction and self-efficacy as predictors of job performance of industrial workers in ijobu zone of ogun state. journal of international social research. 2011;4(17).
- 5-Pervin LA. Character: Theory and Research. 8, editor. Tehran: Aeezh; 2014. [Persian]
- 6-Graham SA, Taylor AZ. Attribution theory and motivation in school: Handbook of motivation at school; 2016.
- 7-Standage M, Treasure DC. Relationship among achievement goal orientations and multidimensional situational motivation in physical education. british Journal of educational psychology. 2002;72(1):87-103.
- 8-Manzoor Q-A. Impact of employees motivation on organizational effectiveness. Business management and strategy. 2012;3(1):1.
- 9-Cetin-Dindar A. Student Motivation in Constructivist Learning Environment. Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education. 2016;12(2).
- 10-Kanaani M, Eskandari A. Run a curriculum with Keller's motivational training pattern. Journal of Educational Technology Growth. 2003;28(7):12-4. [Persian]
- 11-Fardanesh H. Educational Design: Basics, Approaches and Applications. Tehran: Samt; 2014. [Persian]
- 12-Yousefi F, Bahri L. The role of personality traits in predicting students' social skills, peer relationships, and behavioral-emotional engagement. International Journal of Behavioral Sciences. 2013;7(3):279-88. [Persian]

- 13-Atkinson R, Nolen Hoksema S, Bem D, Smith E, Atkinson R. Atkinson & Hilgard's introduction to psychology. Tehran: Roshd; 2016. [Persian]
- 14-Gramstad TO, Gjestad R, Haver B. Personality traits predict job stress, depression and anxiety among junior physicians. *BMC medical education*. 2013;13(1):150.
- 15- Burnam, A., Komarraju, M., Hamel, R., & Nadler, D. R. Do adaptive perfectionism and self-determined motivation reduce academic procrastination?. *Journan Learning and Individual Differences*. 2014; 36: 165-172.
- 16-Schartz, Shane. The interrelationships of univessity student characteristics and the Keller ARCS motivation model in blended digital literacy course. [dissertation]. Kansas State University:2014.
- 17-Khodapanahi MK, Fathi Ashtiani A, Sabeti A, Ghanbari S, Sadat Mousavi P. Interaction between personality and extra-motivated styles in job performance. *Journal of Behavioral Sciences*. 2009;3(4):301-10. [Persian]
- 18-Ghafouri Asar M, Mirhashemi M, Ganji H. The contribution of emotional intelligence, personality traits and demographic factors to mediating progress motivation in explaining the creativity of high school students. *Scientific Journal, Research on Innovation and Creativity in the Humanities*. 2016;6(1):91-108. [Persian]
- 19-Soltani Arabshahi SK, Bigdeli S, Kuhpaezadeh J, Jafarpour A. Designing a Reliable and Valid Instrument to Determine the Effective Motivational Factors on Medical Students Learning Based on Keller's ARCS Model. *Education Strategy in Medical Sciences*. 2013;6(4):241-6. [Persian]
- 20-Ghanei R, Valiei S, Rezaei M, Rezaei K. The relationship between personality characteristics and nursing occupational stress. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing (IJPN)*. 2013; 1 (3) :27-34.
- 21-Zare H, Pedram A, Shirvanian E. Prediction of student's spiritual intelligence by their personality characteristics. *Journal of Research in Behavioral Sciences*. 2012;1(10):59-68.[Persian]
- 22-Roshan Chesli R, Shaeeri MR, Atrifard M, Nikkhah A, Ghaem Maghami B, Rahimirad A. Psychometric properties of the Neo-5 Personality Inventory. *Two-month journal of Daneshvar behavior*. 2006;1(26):27-36. [Persian]
- 23-Shakiba M, Bakhshani NM, Saravani MR, Hosseinpoor H. Comparative study of mental health of high school teachers and educational counselors. *Zahedan Journal of Research Medical Sciences (ZJRMS)*. 2012;14(1):18-22. [Persian]
- 24-McGeown SP, Putwain D, Simpson EG, Boffey E, Markham J, Vince A. Predictors of adolescents' academic motivation: Personality, self-efficacy and adolescents' characteristics. *Learning and Individual Differences*. 2014;32:278-86.
- 25-Donche V, Maeyer S, Coertjens L, Daal T, Petegem P. Differential use of learning strategies in first-year higher education: The impact of personality, academic motivation, and teaching strategies. *British Journal of Educational Psychology*. 2013;83(2):238-51.
- 26-Hazrati-Viari A, Rad AT, Torabi SS. The effect of personality traits on academic performance: The mediating role of academic motivation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2012;32:367-71.
- 27-De Feyter T, Caers R, Vigna C, Berings D. Unraveling the impact of the Big Five personality traits on academic performance: The moderating and mediating effects of self-efficacy and academic motivation. *Learning and Individual Differences*. 2012;22(4):439-48.
- 28-Sohrabizadeh S, Bastani P, Delgoshae B, Tahernezhad K. Personality dimensions of employees and its determinants based on McCrae and Costa's model. *Healthcare Management*. 2011;2(1):67-75.[Persian]
- 29-Anderson V, Brown S, Newitt H, Hoile H. Long-term outcome from childhood traumatic brain injury: intellectual ability, personality, and quality of life. *Neuropsychology*. 2011;25(2):176. [Persian]

The relationship between Keller motivation dimensions and personality characteristics in medical students of basic sciences in Iran University of Medical Sciences

Shahrzad Saravani^{1&2}, Hassan Mirzahosseini³, Majid Zargham Hajebi⁴

¹ Department of Educational Psychology, Qom Science and Research Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

Orcid ID:0000-0002-0939-5139

² Department of Educational Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

³ Department of Clinical psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

⁴ Department of Educational psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

(Received 7 May 2018)

Accepted 21 May 2018)

Original Article

Abstract

Introduction: The educational system of any society is considered the basis for social, economic, political and cultural developments. On the other hand, given the important role of medical students as future therapists and doctors who play significant roles in the health system of any country, understanding the interrelationships between their motivational dimensions and personality characteristics seem necessary to create and promote educational programs. This study intended to do so among medical students at the basic sciences level at Iran University of Medical Sciences.

Methods: This was a correlational- descriptive study. The statistical population consisted of all medical students at basic sciences level, from whom 412 were selected through hierarchical cluster sampling method. To collect data, Keller motivation and NEO personality questionnaires were used. Data was analyzed by SPSS software version 24, using descriptive and inferential statistics.

Results: The findings showed that there is a negative and significant relationship between two motivational components of attention and relevance with the neuroticism feature of the personality variable. Also, all four components of motivation have a positive and significant relationship with openness to experience and externality and conscientiousness. Only, the components of attention, communication and trust from the variable of motivation had a positive and significant relationship with the variable of personality.

Conclusion: Personality characteristics play a significant role in the creation, continuity and reduction of motivation among individuals; therefore, to increase personal motivation, especially to improve academic achievements, trainings should be in a way that personality characteristics of every individual person are considered.

Keywords: motivation, personality characteristics, students.

Citation: Saravani Sh, Mirzahosseini H, Zargham Hajebi M. The relationship between Keller motivation dimensions and personality characteristics in medical students of basic sciences in Iran University of Medical Sciences. *Journal of Development Strategies in Medical Education* 2019; 6(1): 22-32.

Correspondence:
Hassan Mirzahosseini.
Department of Clinical
psychology, Qom Branch, Islamic
Azad University, Qom, Iran.
Orcid ID:
0000-0002-0869-3150
Email:
Mirzahoseini.hasan@yahoo.com